

Med sin blogg *Question Authority* er den svenske legen Peter Rost blitt en av den amerikanske legemiddelindustriens skarpeste kritikere. Som viseadministrerende direktør i Pfizer fikk han sparken etter å ha avslørt ulovlige forhold. – Deler av bransjen lider av en råttten bedriftskultur, sier Peter Rost.

Intervjuet: Peter Rost

peterrost.blogspot.com

Uten å blunke kaller han deler av legemiddelbransjen korrupt, en påstand som har kostet ham jobben som viseadministrerende direktør i amerikanske Pfizer. Peter Rost kan nemlig ikke holde kjeft (1–3), en evne som tidligere var gull verdt. Siden han tok medisinsk embetseksamen i Göteborg i midten av 1980-årene, har han snakket seg inn i den internasjonale legemiddelindustrien, som markedsføringsansvarlig i Wyeth, Pharmacia og Pfizer.

I dag er den karrieren over. Fra sitt hjemmekontor utenfor New York bobler han istedenfor over av utspill mot sin gamle bransje på bloggen *Question Authority*, www.peterrost.blogspot.com. Der avslører Peter Rost korrupsjon, umoral og regelrett kriminell virksomhet ved hjelp av dokumenterte påstander, solide kilder og et stort nettverk av støttende bransjefolk. Antall unike brukere per måned ligger rundt 50 000, og mye av det som presenteres, plukkes opp av amerikansk presse. «De siste årene har Peter Rost avslørt flere misforhold innen legemiddelindustrien enn New York Times, BusinessWeek, Forbes, Fortune eller noen av de andre store amerikanske forretningsbladene har gjort til sammen,» skrev BrandWeek Magazine, et av de store bransjebladene for markedsføring – før de ansatte Peter Rost som fast spaltist. Etter mer enn 20 år i legemiddelindustriens toppsjikt kjenner han bransjeknepene fra innsiden, og kan sette tom-melen på hvilket blåmerke han vil.

– Derfor ville Pfizer på død og liv bli kvitt meg, sier han og ler høyt. – Men hva skjedde? Nå har de istedenfor ertet på seg alle mulige journalister. Ha-ha-ha!

Question Authority blander sine avsløringer med frisk satire, og ifølge Peter Rost er det ustyrtelig morsomt at kun én mann kan lage så mye oppstyr. Både CNN, 60 Minutes og «you name it» har intervjuet, rapportert og kommentert hans kamp mot Pfizer og amerikansk legemiddelpolitikk.

– Legemiddelindustrien har ikke lenger kontroll over mediene, og det inspirerer

stadig nye varslere til å si ifra, sier han fornøyd.

Illegalt marked

Toppen av isfjellet dukket opp da Peter Rost ble ansatt i svenske Pharmacia i 2001. Som viseadministrerende direktør fikk han ansvaret for den internasjonale markedsføringen av Genotropin, et dyrt veksthormon med et stort marked. Genotropin bidro til Pharmacias omsetning med over 6 milliarder kroner per år. Nå oppdaget Peter Rost at store deler av inntektene fra det amerikanske markedet stammet fra ulovlig salg til mennesker uten det minste behov for behandling. Genotropin ble istedenfor brukt til å hemme den naturlige aldringsprosessen, noe medisinen ikke var godkjent for. I sin egen organisasjon fant han et illegalt oppbygd salgnettverk med rutiner for markedsføring til leger og såkalte «anti-aging clinics». Samtidig ble det amerikanske forsikringssystemet melket for store pengesummer. Liknende ting skjedde også på andre nasjonale markeder, ifølge Peter Rost med konsernledelsens viten.

– Da Pfizer kjøpte Pharmacia i 2003, var gevinstmaskinen Genotropin et av motivene bak kjøpet, sier han.

Samtidig overtok de en markedsførings-sjef som var i gang med en intern utredning om ulovlige forhold.

Varslerens valg

Etter overtakelsen av Pharmacia ble Peter Rost en av topplederene i Pfizer, med tittelen *Vice President, Marketing, Endocrine Care* på visittkortet. Hos Pharmacia hadde han forsøkt å rydde opp uten bruk av massemedier og myndigheter, men nå ble han kraftig provosert av at de nye eierne ville legge lokket på.

– Jeg kom til et punkt der jeg måtte velge å snu meg bort eller avsløre det jeg visste. Vi snakker om organisert kriminalitet på høyt nivå, noe Pfizer forsøkte å dekke over med ganske hardføre metoder, sier Peter Rost.

Han kontaktet det amerikanske justis-

departementet, samtidig som han følte seg meget skuffet over bransjen. Allerede som Norden-sjef i Wyeth i 1990-årene hadde Peter Rost stått overfor et dilemma, da han til slutt valgte å avsløre og anmelde svarte millionbonuser til åtte høyere sjefer. Offisielt ble han berømmet, men bak kulissene sluttet det med omplassering. Samtidig var Peter Rost en gullkalv som kunne ta friske grep i markedet. Han senket blant annet prisen på protonpumpehemmeren Lanzo slik at Wyeth kunne ta markedsandeler fra AstraZenecas Losec. Stor arbeidskapasitet, kreativ markedsføring og strålende resultater sendte Peter Rost oppover i hierarkiet.

Etter hvert innså Pfizer at de hadde arvet en sentralt plassert og farlig insider, og Peter Rost ble vingeklippet. Han var fremdeles sjef over en stor avdeling i Pharmacias gamle amerikanske hovedkontor i New Jersey, men én etter én ble medarbeiderne flyttet eller sparket. Til slutt satt sjefen og hans personlige sekretær tilbake i et stort, tomt hus. Det var full stillingskrig mellom Peter Rost og hovedkontoret, samtidig som arbeidsoppgavene smuldret bort. Han forteller hvordan Pfizer brukte privatdetektiver for å skygge ham og lete etter følsom informasjon som kunne brukes mot ham.

– Situasjonen var absurd, men jeg bestemte meg for å gi Pfizer motstand av en kaliber de tidligere aldri hadde opplevd, sier han.

Parallellimport forbudt

Samtidig satte Peter Rost i gang plan B. I lengre tid hadde han irritert seg over legemiddelmarkedet i USA, som forbyr parallellimport av billigere likeverdige medisiner fra for eksempel Canada. I motsetning til det europeiske markedet er det amerikanske lukket og proteksjonistisk.

– Et meget urettferdig system som kun finnes for å beskytte selskapenes inntekter, ikke for å hjelpe pasienter som trenger medisin, sier Peter Rost.

For å få politisk gehør måtte dette sies fra en høy sjefsposisjon, og han så sin sjanse

Peter Rost

Født 1959

- Medisinsk embetseksamen Göteborgs universitet i 1984
- Har vært administrerende direktør i Wyeth Norden, viseadministrerende direktør i Pharmacia USA, viseadministrerende direktør i Pfizer USA
- Forfatter, spaltist og publisist

Foto privat

før han snart skulle bli kastet ut. Den erfarne PR-mannen presenterte «bløffen rundt importforbudet» på en journalistkongress, og dagen etter var mediene fulle av kritikk mot legemiddelmarkedet.

– Legemiddelindustrien profiterer på det amerikanske samfunnets fattigste. Pasienter uten forsikring betaler mest og setter seg ofte i stor gjeld. Dette er fullstendig uetisk, dundret Peter Rost.

Et par uker senere ble han invitert til å tale i den amerikanske kongressen.

– Uten at det hjalp, men nå finnes det tross alt en debatt.

Bransje i gråsonen

I desember 2005 klarte Pfizer til slutt å sparke Peter Rost, som fremdeles driver et par rettsprosesser mot sin tidligere arbeidsgiver. For Genotropin-skandalen ble selskapet dømt til å betale 34,7 millioner dollar i bøter.

– I bransjen finnes en utbredt usunn bedriftskultur som holdes levende ved hjelp av fantasifulle bonuser og falske faktureringer. Selskapenes lønnsomhet er for en stor del bygd opp rundt griskhet, for egen vinning eller organisasjonens regning, sier Peter Rost.

Blant annet unndrar internasjonale legemiddelselskaper seg skatt ved å bruke fiktive transferpriser på varer som selges mellom konsernets datterselskaper. Ved å justere prisen på et legemiddel etter salgsprisen i importlandet unngår man gevinst og blir dermed ikke skattepliktig.

– Datterselskapet som selger legemidlet, legges til et land med minimal skatt, ofte Irland eller Puerto Rico. Det betyr at gevinsten transfereres dit, sier han. Selskaper som praktiserer denne metoden har ifølge Peter Rost ofte opprettet to separate bokføringer, en intern og en for skattevesenet. Han har ikke detaljert kunnskap om Norge, men sier at dette er en godt brukt metode i det svenske markedet. Da legemiddelselskapenes strategier gjerne ligger i gråsonen mot det ulovlige, kalkulerer kon-

sernledelsene kaldt med å bli oppdaget med jevne mellomrom. Siden 2001 har legemiddelkjempene i USA fått flere hundre millioner dollar i bøter.

– Bare nå i høst pågår over to hundre utredninger mot illegale forhold på det amerikanske legemiddelmarkedet. Og myndighetene har ikke ressurser til å følge opp dette, noe selskapene vet og kalkulerer med. – Nå høres det ut som om alle sjefer i legemiddelindustrien er totalt korrupte?

– Selvsagt ikke. Du skal langt opp i organisasjonen før du må begynne å ta stilling til de moralske aspektene. Sjefer på mellomnivå ser ikke den illegale håndteringen av medisiner og penger, sier Peter Rost. – Vi snakker om meget store og uoversiktlige organisasjoner med tusenvis av dyktige og ærlige medarbeidere som aldri får øye på disse strukturene.

Legers ansvar

Også for de fleste leger er dette en ukjent verden, tror han. Det er kun spesielt interesserte som orker å grave frem fakta om rettsprosesser og annet som skjer bak kulissene.

– Legemiddelselskapene er eksperter på å styre informasjon. Allikevel må legene ta sin del av ansvaret for utviklingen, sier Peter Rost.

– Mange leger er involvert i penger eller andre goder fra legemiddelselskapene, men dette skjules for både pasienter, kolleger og myndigheter. Dette gjelder også i Skandinavia, tro ikke annet.

Peter Rost har selv «pønsket ut metoder» for å få legene på kroken, men har nå byttet side. Tidligere i år avslørte han at en av AstraZenecas salgssjefer i Philadelphia oppidnet sine medarbeidere ved å sammenligne legekantorene med «bøtter fulle av penger». I sitt interne nyhetsbrev skrev salgssjefen at «jo flere ganger du er inne, jo mer penger kan du stikke i din egen lomme». Peter Rost publiserte nyhetsbrevet på sin blogg, og etter en rundtur i amerikansk medier ble AstraZenecas ledelse stilt mot veggen. De blånektet for at dette var et

uttrykk for en bedriftskultur, og ga salgssjefen sparken.

– Han beskrev kun det som alle i bransjen vet og jobber etter, og det fikk han svi for. Han brøt bransjens uskreve lov, «the code of silence», et spill som jeg selv har vært en del av, sier Peter Rost.

Bransjens kollaps

Noe av forklaringen på all denne «råtne ukultur» er at dagens legemiddelindustri er en meget stresset bransje, tror Peter Rost. Patentene på flere storselgere holder på å gå ut, og forskningen sakter etter.

– Dette ser selskapenes ledelse, og derfor tar de større og større risiko. Produktene pushes hardere, ofte i gråsonen mot det tillatte. Derfor vil de neste ti årene bli de tøfeste i legemiddelbransjens historie. Store selskaper kommer til å kollapse eller deles opp. Pfizer har allerede begynt å vakle.

De sier opp 10 000 ansatte og skal skjære ned kostnadene med 6 milliarder dollar.

– Selv skal du skrive bøker og utvikle bloggen din. Hadde du ikke gjort bedre nytte ved å fortsette kampen fra innsiden?

– Ha-ha! Jeg er svartelistet og utestengt fra absolutt alle legemiddelselskaper, selv de lovlydige, sier Peter Rost. – Hvis ingen vil ansette en person som har gjort alt rett, både juridisk og moralsk, og som samtidig har levert meget gode økonomiske resultater, så viser det hvor korrupt denne bransjen er blitt.

Morten Valestrand

morten.valestrand@swipnet.se
Göteborg

Litteratur

1. Rost P. The whistleblower, confessions of a healthcare hitman (Sjuka pengar). Alby: Pagina Förlags AB, 2007.
2. Läkartidningen. Presseklipp om kampen mot Pharmacia og Pfizer. www.sjukapengar.blogspot.com [7.9.2007].
3. Rost P. Killar drug (Vargflocken). Alby: Pagina Förlags AB, 2007.